

*“Erkenning en herkenning van
psychische problemen bij
hyperacusis:
hulpverlening en begeleiding”.*

*Ines Sleeboom- van Raaij,
Psychiater en Directeur Behandelzaken VIA,
Landelijk Centrum GGZ en Gehoorstoornissen*

VIA

Landelijk Centrum
GGZ en Gehoorstoornissen

Psydon

GGZ Noord Nederland

De Vlier

De Riethorst

Doventeam Zuid West Nederland

Doventeam
Zuid Oost Nederland

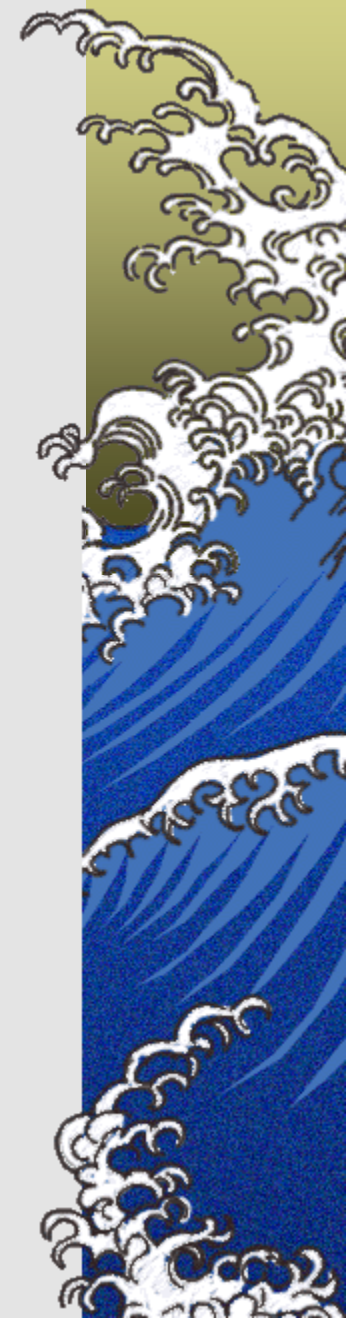
Kenmerken van doelgroepen VIA

- ▶ *Stoornissen van het Gehoor en bijkomende Ziekten*
- ▶ *Psychiatrische en Psychische Problematiek*
- ▶ *Problematiek gerelateerd aan de Gehoorstoornis*

Hyperacusis

- ▶ *Hyperacusis: toegenomen gevoeligheid voor geluid op een niveau dat het normale mensen niet zou storen (Katzenell U.2001)*
- ▶ *Al in 1789 door Comparetti en in 1801 door Darwin beschreven!*
- ▶ *Normale functies van geluid en horen verstoord (zie bijlage)*

Casus

- ▶ *Architect*
- ▶ *Lawaaitrauma tijdens werk*
- ▶ *Onbegrip in de werkomgeving*
- ▶ *Aanpassingstoornis met depressieve en angstige gevoelens*
- ▶ *Jeugdtrauma's*
- ▶ *Psychotherapie*

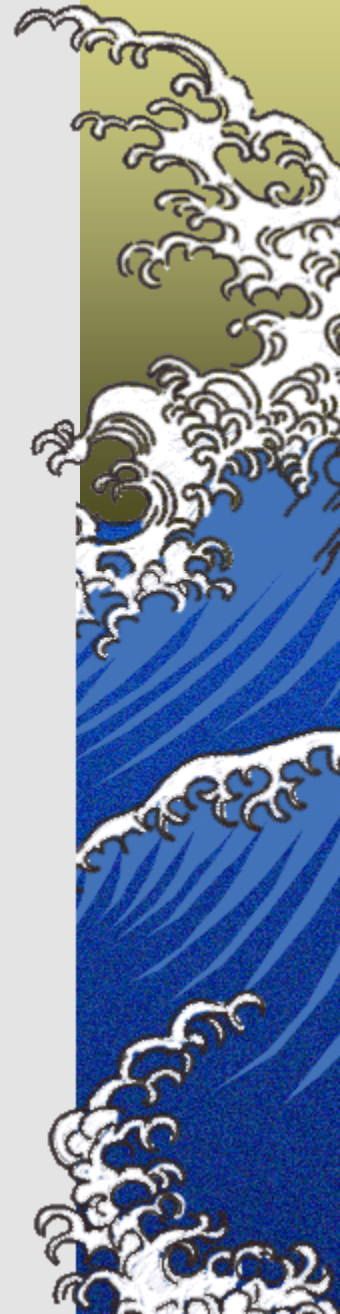
Componisten met hyperacusis

- ▲ *Beethoven,*
- ▲ *Delius,*
- ▲ *Donizetti*
- ▲ *Haydn,*
- ▲ *Rossini*
- ▲ *Smetana*
- ▲ *Wolf*

De sociale gevolgen van hyperacusis

- ▶ *vermijding*
- ▶ *bepierking activiteiten*
- ▶ *onbegrip bij de omgeving, familie/vrienden/artsen/werk*
- ▶ *gebrek aan erkenning en herkenning*
- ▶ *veranderingen in het sociale leven*
- ▶ *moeilijker communicatie*

De psychische gevolgen VIA)

- ▶ *verwerkingsproblemen(rouw)*
- ▶ *incompetentie en onzekerheidsgevoelens*
- ▶ *stress*
- ▶ *achteruitgang psychosociaal functioneren*
- ▶ *psychische stoornissen:*
 - * *angststoornissen,*
 - * *paniek*
 - * *depressie*
 - * *aanpassingstoornis*

Coping en copingstrategieën

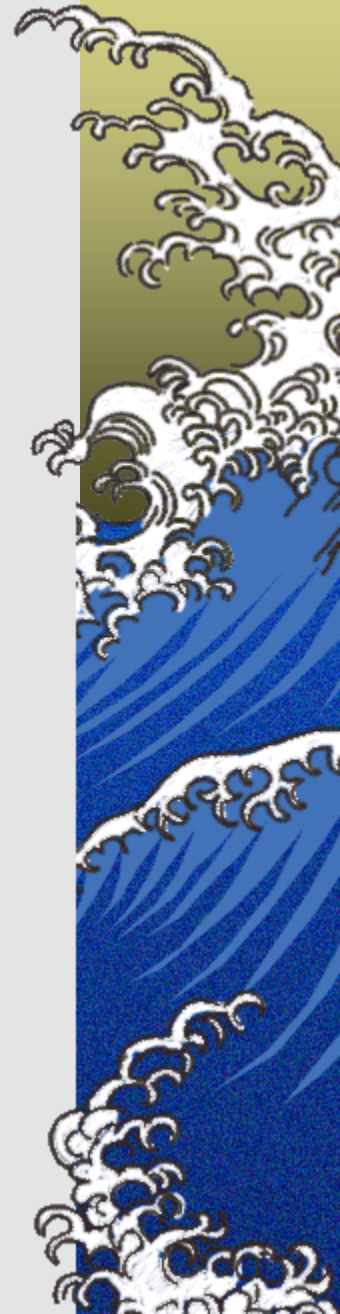
- ▶ *coping belangrijke factor in gezond functioneren*
- ▶ *relatie coping strategieën vermijden en afstand nemen met het beleven van de ernst van de handicap en angstgevoelens*
- ▶ *bij zelfcontrole relatie met minder ernstige gevoelens*

Hagnebo e.a. (1999)

Voorkomen hyperacusis bij psychiatrische stoornissen

- ▶ *Bij depressie acoustische (gehoors)drempel verlaagd ten gevolge van verlaagde serotonine spiegel in de hersenen*
- ▶ *Even als bij posttraumatische stressstoornis (en bij migraine)*

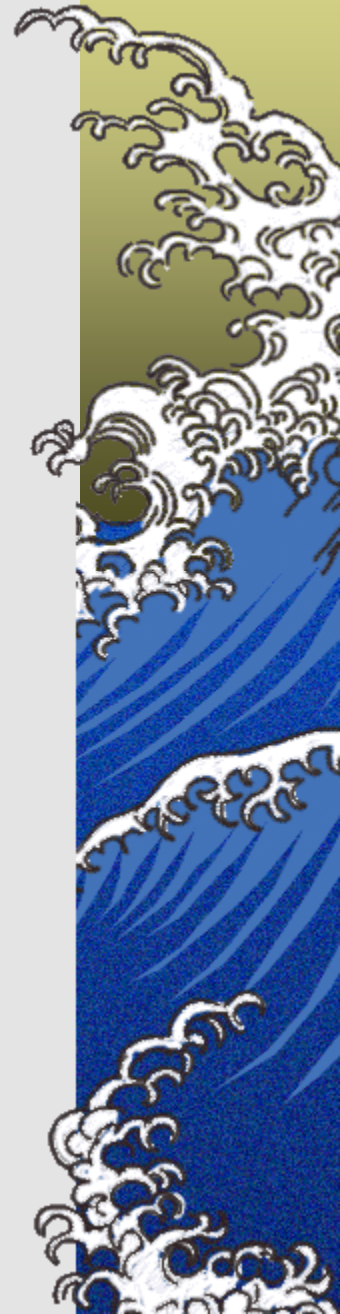
Psychische stoornissen bij hyperacusis (publicaties)

- ▶ *Slaapstoornissen bij tinnitus in relatie tot de hyperacusis (Hebert 2007)*
- ▶ *Angst, trauma en depressie bij hyperacusis (phonophobia en andere oorsymptomen zoals tinnitus en pijn in het oor) door Acoustic Shock Injury (Westcott 2006)*
- ▶ *Bij hyperacusis door Lyme disease ziet men een posttraumatische stress stoornis (waarbij carbamazepine succesvol) (Niels 1999)*
- ▶ *Vermijding (Schaaf H. 2003)*

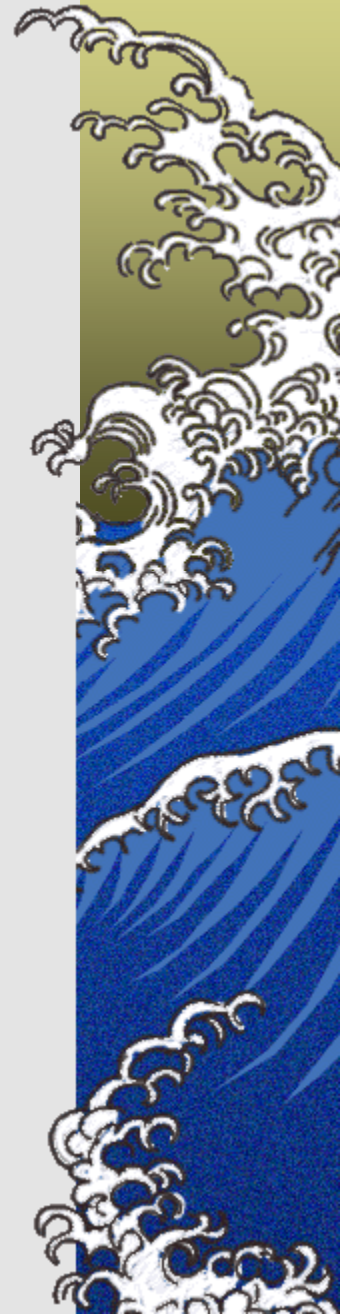
Psychische stoornissen vervolg

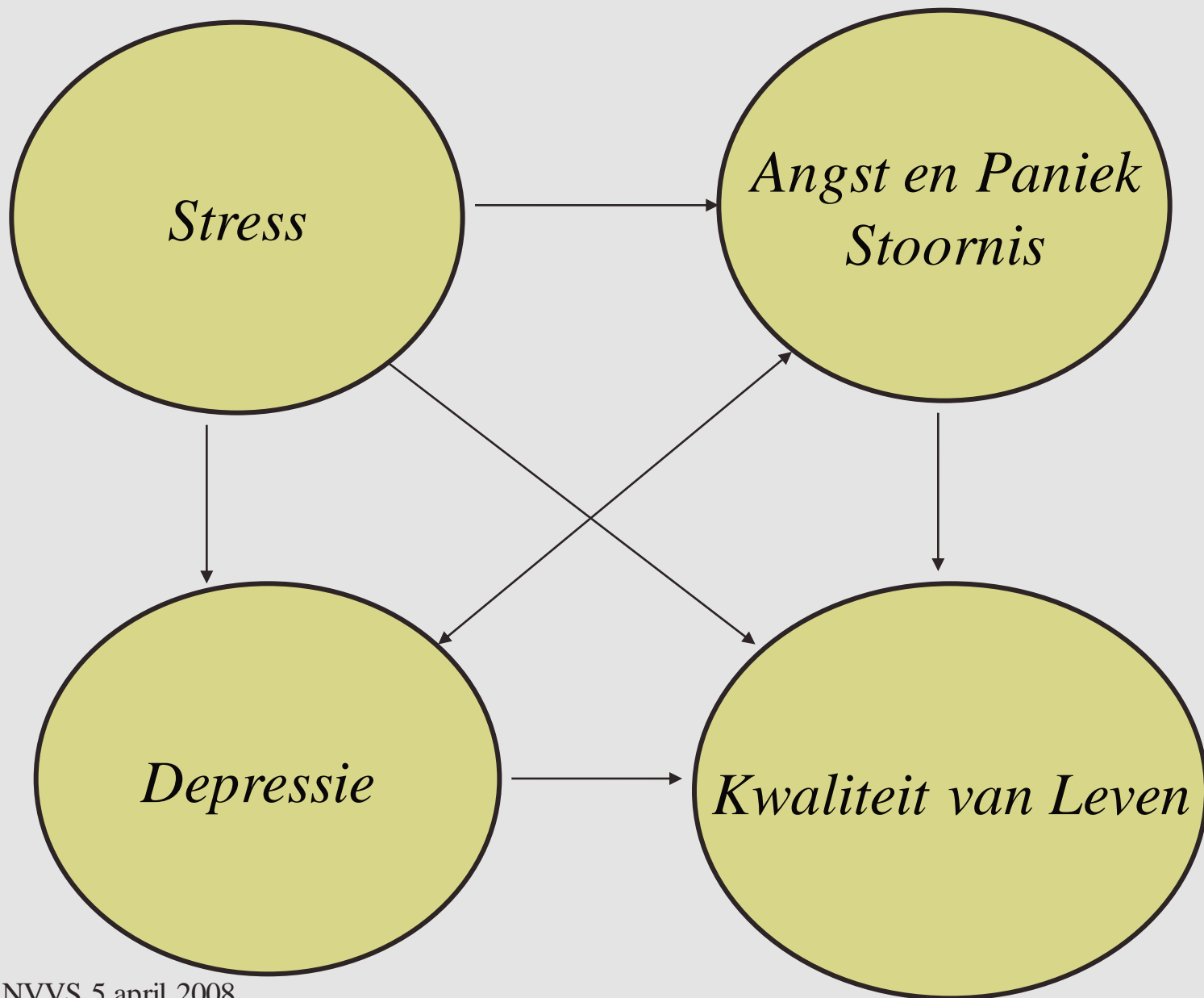
- ▶ *Herratz (2006) Emotionele stoornissen zoals depressie, angst en paniek door de activatie van het limbisch systeem en autonome zenuwstelsel Serotonine speelt een rol.*
- ▶ *Baguley (2003) onderscheidt 3 factoren van de handicap : sociaal, emotioneel en aandacht Dit leidt tot angststoornis en paniek.*

Effect van stress op hyperacusis

- ▶ *Stress en stresshormonen belasten het binnenoor via diverse hormonale wegen in de hersenen en daarbuiten (Horner e.a 2003)*
- ▶ *Toename bij stress, angst en vermoeidheid (via endorfine > glutaminaat in oor) (Katzenell 2001)*

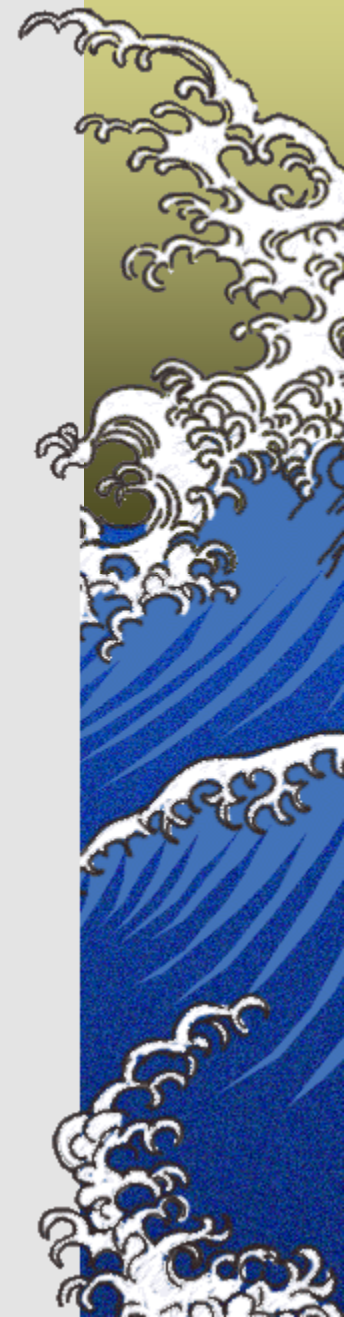

Behandeling Verschillende Scholen

- ▶ *Geluidstherapie via niet bedreigende 'white noise' therapie langzaam opvoerend (er is geen adequaat gecontroleerd onderzoek bekend) (Baguely 2003)*

Of:

- ▶ *Voor angst en stress door de psychologische invloed van hyperacusis: cognitieve gedragstherapie Met daarbij informatie, counseling, relaxatie therapie (Baguely 2003)*

Scholen (vervolg)

- ▶ Ziegler (2000): bij 41 mensen ‘white noise’ en specifieke acoustische training via gehoorapparaten werd de geluidsinput verhoogd en relaxatie oefeningen (Jacobson) > 50 % was succesvol
- ▶ Antidepressiva SSRI's (Baguely 2003)
- ▶ Onderzoek behandeling via gewenningstherapie, 70 % significant verbetering op de vragenlijst (Bartnik 2001)
- ▶ Weber (2002) paste bij hyperacusis t.g.v. van multipele sclerose SSRI's toe (hij vermeld geen resultaat)
- ▶ Andersson (2005) Gedragstherapie met relaxatie methodieken, adviezen ten aanzien van geluid en gradueel bloot stellen aan geluid.

Halberg aanpak

- ▶ *Hallberg (2005) heeft bij mensen met traumatisch hoofdletsel en hyperacusis behandeld met de grounding theory method (onderzoek door interviews) hij komt op 5 categorieën die belangrijk zijn bij hyperacusis:*
- ▶ *omgaan met kwetsbaarheid*
- ▶ *bewust zijn van beperkingen*
- ▶ *voorwaardelijke deelname aan het dagelijks leven*
- ▶ *structureren van het dagelijks leven*
- ▶ *beheersen van stemmingsschommelingen)*
- ▶ *De belangrijkste was: omgaan met de kwetsbaarheid, dat beschrijft het noodzakelijke balanceren tussen activiteit en herstel*
- ▶ *De deelnemers waren hierdoor bewust van hun nieuwe beperkingen, en manageden hun dagelijks leven door structuur aan te brengen en gedetailleerde planning van elke dag om zo min mogelijk bloot gesteld te zijn aan geluidsstimuli. Zij hadden geleerd prioriteiten te stellen en hun tijd te rationeren.*
- ▶ *Dit programma heeft positief effect en faciliteert het aanpassingsproces (en is niet duur)*

Samenvatting behandelingen

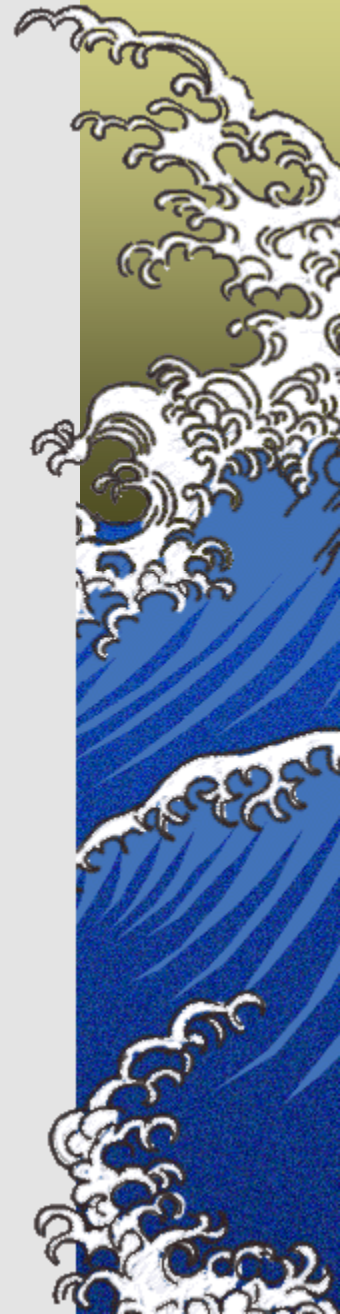
Vormen:

- ▶ *geluidstherapie al dan niet samen met relaxatietherapie*
- ▶ *cognitieve gedragstherapie al dan niet met relaxatietherapie al dan niet met geluidstherapie*
- ▶ *medicamenteuze therapie (SSRI's, anticonvulsiva etc)*
- ▶ *grounding theory method*

Opvallend:

- ▶ *weinig of geen onderzoek naar effectiviteit*
- ▶ *tinnitusconcept wordt aangehouden*
- ▶ *publicaties over kleine aantallen*
- ▶ *beperkt aanbod*
- ▶ *geen onderzoek naar omstandigheden van de therapie*

Behandeling in VIA

- ▶ *ondersteuning bij het aanleren van vaardigheden om hier mee om te gaan*
 - ▶ *cognitieve gedragstherapie (RET)*
 - ▶ *relaxatie therapie*
 - ▶ *creatieve therapie (verwerking)*
 - ▶ *groepsbehandeling (samen met tinnitusgroep)*
- of als dat niet kan:*
- ▶ *individuele behandeling*
 - ▶ *medicamenteus (antidepressiva zoals SSRI's, anticonvulsiva)*

Vraag: is dit de juiste manier?

▲ *Wat is uw ideale behandeling?*

persoonlijk contact

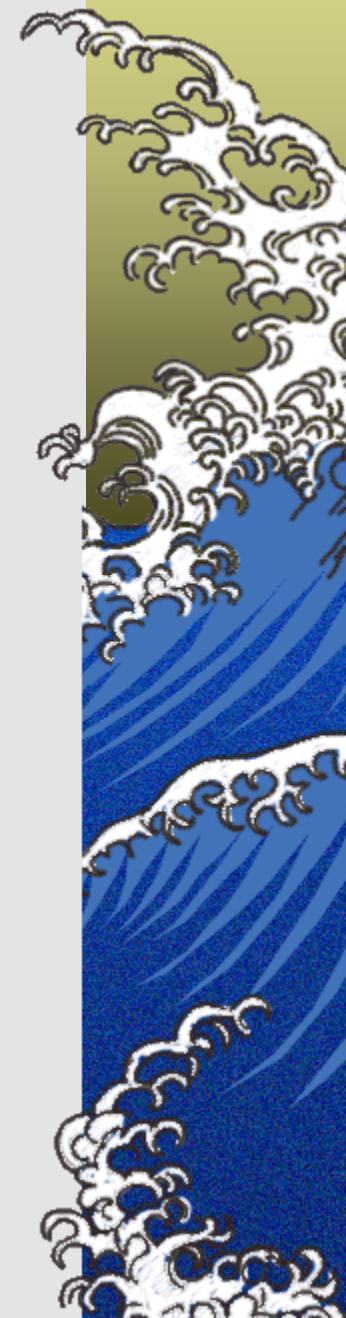
in een groep

via internet

via e-mail

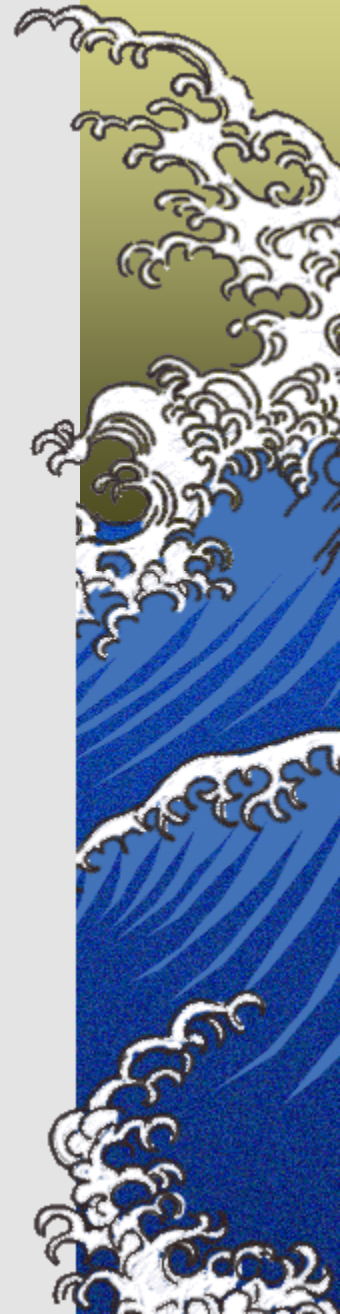
▲ *Waar moet die plaats vinden?*

Mail naar: via@via-info.nl tav I.Sleeboom

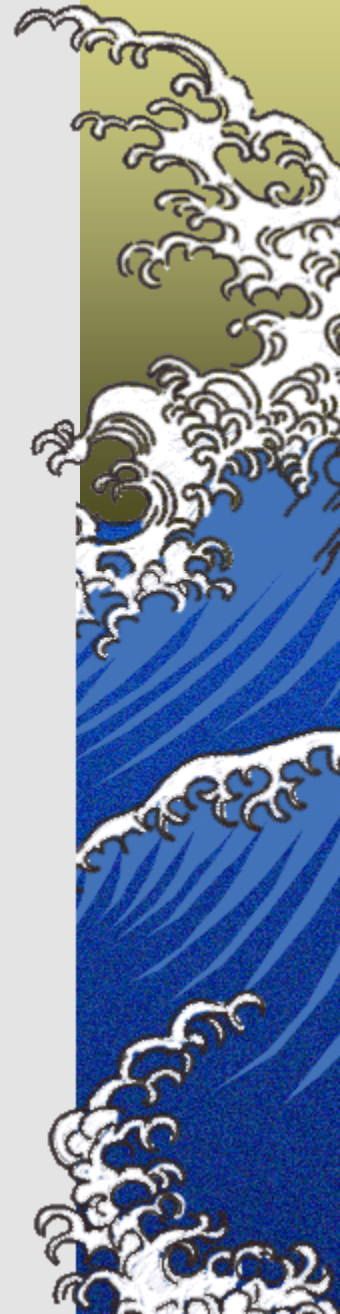
Conclusie

Bij hyperacusis is voor vele patiënten psychische ondersteuning ter vermindering van stress en vergroting van coping vaardigheden van groot belang voor de geestelijke en lichamelijke gezondheid en het verbeteren van de kwaliteit van leven

Bedankt voor de aandacht!

Bijlage

De functies van geluid en horen (1)

(Fengler 1984, Schore 1994, Sleeboom-van Raaij 2000)

- 1. contact en communicatie*
- 2. terugkoppelen en sturing van spraak*
- 3. selecteren en zeven van geluiden*
- 4. informatiebron*
- 5. emotionele aspecten*

De functies van geluid en horen

(2)

(idem)

6. *signaal, alarm en waarschuwing*

7. *lichaamsbeleving extern*

8. *lichaamsbeleving intern*

9. *ontspanningsfunctie*

(10. *het leren van spraak bij het kind*)

